

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 89 1 Rs 033269 20 Rev
Banjaluka: 20.8.2020. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Tanja Bundalo, predsjednik vijeća, Senad Tica i Gorjana Popadić, član vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice L.Č. iz P, koju zastupa punomoćnik Z.J. advokat iz P., protiv tužene JZU „B. I.S.“, I.S., koju zastupa punomoćnik Z.A.-B. advokat iz S., radi uplate doprinosa, vrijednost spora 33.480,50 KM, odlučujući o reviziji tužiteljice izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Istočnom Sarajevu broj: 89 1 Rs 033269 19 Rsž 2 od 18.6.2019. godine, na sjednici održanoj 20.8.2020. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Sokocu-Odjeljenje u Istočnom Sarajevu broj: 89 1 Rs 033269 15 Rs od 4.4.2018. godine, obavezana je tužena da na ime i u korist tužiteljice uplati na račun Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Republike Srpske, Filijale u Istočnom Sarajevu - Pale, doprinose za penzijsko - invalidsko osiguranje, i to: iznos od 8.701,36 KM za period od 1.1.2011. godine do 31.12.2011. godine, iznos od 8.672,27 KM za period od 1.1.2012. godine do 31.12.2012. godine, iznos od 9.436,67 KM za period od 1.1.2013. godine do 31.12.2013. godine i iznos od 6.638,20 KM za period od 1.1.2014. godine do 31.12.2014. godine, tj. ukupno iznos od 33.448,50 KM, te da joj na ime naknade troškova postupka isplati iznos od 5.310,00 KM, sve u roku od 15 dana počev od prvog narednog dana po dostavljanju presude.

Presudom Okružnog suda u Istočnom Sarajevu broj: 89 1 Rs 033269 19 Rsž 2 od 18.6.2019. godine, djelimično je usvojena žalba tužene i prvostepena presuda ukinuta u dijelu u kom je usvojen zahtjev tužiteljice za uplatu doprinosa za penzijsko - invalidsko osiguranje, i to: u iznosu od 8.701,36 KM za period od 1.1.2011. godine do 31.12.2011. godine, u iznosu od 8.672,27 KM za period od 1.1.2012. godine do 31.12.2012. godine, u iznosu od 9.436,67 KM za period od 1.1.2013. godine do 31.12.2013. godine i u iznosu od 4.674,15 KM za period od 1.1.2014. godine do 31.7.2014. godine (ukupni iznos od 31.484,45 KM) i u tom dijelu tužba odbačena kao neblagovremena.

U preostalom dijelu je žalba tužene odbijena i prvostepena presuda potvrđena (u iznosu od 2.000,05 KM za period od 1.8.2014. godine do 31.12.2014. godine).

Obavezana je tužiteljica da tuženoj na ime naknade troškova postupka isplati iznos od 1.200,00 KM u roku od 15 dana od prijema presude, dok je u preostalom dijelu preko dosuđenog iznosa zahtjev odbijen.

Tužiteljica revizijom pobija drugostepenu odluku u dijelu u kom je tužba odbačena zbog pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se pobijana odluka preinači i tužbeni zahtjev usvoji ili da se ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužiteljice da se obaveže tužena da u njeno ime i za njen račun, u iznosima i za period naveden u izreci prvostepene presude, uplati doprinose na račun Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Republike Srpske, Filijale u Istočnom Sarajevu - Pale.

Nesporo je da je tužiteljici, dr sci. med specijalisti oftamologu, na osnovu pismenog sporazuma koga je zaključila sa tuženom, prestao radni odnos sa 31.12.2014. godine. Sporazumom je tužena preuzela obavezu da isplati „plate za novembar i decembar tekuće godine, kao i obaveze po osnovu prevoza“ (član 3.). Obaveze po osnovu uplate poreza i doprinosa iz prethodnih godina zaključno sa danom prestanka ugovora o radu, tužena će uplatiti „prema prilivu finansijskih sredstava i uplate istih za sve zaposlene radnike“ (član 4.).

Nesporo je, a to potvrđuje i nalaz vještaka ekonomske struke Branke Knežević od 20.1.2016. godine, na koji nalaz stranke nisu imale primjedbi, da je tužena za tužiteljicu uplatila doprinose iz penzijsko-invalidskog osiguranja za mjesec novembar i decembar 2014. godine u iznosu od 1.319,90 KM, dok nije izvršila uplatu doprinosa za 2011. godinu, 2012. godinu, 2013. godinu i 10 mjeseci 2014. godine u ukupnom iznosu od 33.448,50 KM.

Ministarstvo finansija Republike Srpske je rješenjem broj: 06.05/411-176-2/15 od 10.11.2015. godine, odgodio tuženoj obavezu plaćanja poreskog duga po osnovu javnih prihoda iz utuženog perioda do 10.10.2021. godine.

Tužba kojom je pokrenut ovaj postupak podnesena je 12.8.2015. godine.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, koje ne može biti predmet pobijanja i ocjenjivanja u ovom revizijskom postupku s obzirom na izričitu zabranu sadržanu u odredbi člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13-u daljem: ZPP), prvostepeni sud je usvojio tužbeni zahtjev tužiteljice.

Stav je prvostepenog suda da na sporni odnos nije primjenljiv Zakon o radu („Službeni glasnik RS“, broj: 55/07 - u daljem: ZR), konkretno odredba člana 118. stav 2. ZR, već Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni glasnik RS“, broj: 134/11, 82/13 i 103/15- u daljem: ZPIO) cijeneći da se „prava iz osiguranja ostvaruju u posebnom postupku gdje se primjenjuju pravila upravnog postupka“.

Shodno tom stavu, prvostepeni sud je odbio prigovor zastarjelosti potraživanja i neblagovremenosti tužbe, cijeneći da Zakon o opštem upravnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj: 13/02, 87/07, 50/10 i 66/18 – u daljem: ZOUP), „ne propisuju rokove zastarjelosti, niti rokove u kojim se mora podnijeti tužba za naplatu dužnog potraživanja“, te iz odredbe člana 72. stav 5. Zakona o poreskom postupku („Službeni glasnik RS“, broj: 102/11, 108/11, 67/13 i 31/14) proizilazi da „ne mogu zastarjeti prava pojedinca“. Sud zaključuje da bi prihvatanjem prigovora zastarjelosti potraživanja, došlo do „pravne nesigurnosti čime bi uposlenici bili dovedeni u neravnopravan položaj za ostvarivanje svojih prava u pogledu prava iz PIO“.

Kada je u pitanju rješenje Ministarstva finansija Republike Srpske o odgodi plaćanja poreskog duga tužene, stav je suda da se to tiče samo „odnosa tužene i Vlade RS - Ministarstva finansija“.

Odlučujući o žalbi tužene, drugostepeni sud cijeni da je na sporni odnos primjenljiva odredba člana 118. stav 2. ZR jer obaveza uplate doprinosa nadležnom Fondu PIO proističe iz radnog odnosa, pa je u pitanju radni spor. Polazeći od odredbe člana 91. stav 3. ZR po kojoj radnik prima platu mjesečno uz uplatu zakonskih doprinosa, cijeni da je tužba koja je podnijeta 12.8.2015. godina neblagovremena za potraživanja koja su dospjela do 31.7.2014. godine. Shodno tome, djelimično je usvojio žalbu tužene, ukinuo prvostepenu presudu i tužbu odbacio u dijelu potraživanja za period od 1.1.2011. godine do 31.7.2014. godine, dok je u preostalom dijelu žalbu odbio i prvostepenu presudu potvrdio.

Drugostepena odluka je pravilna.

Prvenstveno treba ukazati da drugostepeni sud pravilno nalazi da je tužena isticala prigovor neblagovremenosti tužbe pozivom na ZR, ali ne i prigovor zastarjelosti potraživanja pa se prvostepeni sud tim prigovorom, po službenoj dužnosti, nije ni mogao baviti (član 360. stav 3. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj: 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik RS“, broj: 17/93 do 74/04 -u daljem: ZOO).

Ovo jasno slijedi iz činjeničnih navoda datim u odgovoru na tužbu i navoda iznesenih na raspravama, gdje je tužena prigovarala blagovremenosti tužbe u smislu odredbe člana 118. ZR, koji rok je prekluzivne naravi i na koji sud pazi po službenoj dužnosti.

Prijava radnika na osiguranje i uplata doprinosa jeste zakonska obaveza poslodavca iz oblasti javnog prava (član 156. stav 1. ZPIO), koju obavezu poslodavac ni pod kojim uslovima ne može izbjeći ukoliko se radnik nalazi u radnom odnosu. Imperativnost ove obaveze proizilazi i iz prekršajnih odredbi člana 170. stav 1. tačka v) ZPIO. Ukoliko je radnik u radnom odnosu, postoji zakonska obaveza poslodavca da ga prijavi Fondu PIO i da prilikom obračuna i isplate plate, obračuna i na račun Fonda PIO u ime i za račun radnika uplati doprinose (član 10. i 11. Zakona o doprinosima „Službeni glasnik RS“, broj: 116/12 i 103/15). Doprinosi koje poslodavac plaća na isplaćenu platu radnika predstavljaju javni prihod, pa kontrola pravilnosti obračuna i naplate doprinosa (redovna ili prinudna) data je u nadležnost poreske uprave što je propisano odredbama Zakona o poreskom postupku.

Pogrešan je zaključak prvostepenog suda da se ne radi o pravu iz radnog odnosa i da za zaštitu tog prava u postupku pred redovnim sudom, nije uslov blagovremenost tužbe u smislu odredbe člana 118. stav 2. ZR, koji je primjenljiv na konkretni spor imajući u vidu utuženi period.

Odredbom člana 118. stav 2. ZR je propisano da tužbu za zaštitu prava radnik može podnijeti u roku od jedne godine dana od dana saznanja za povredu prava, a najdalje u roku od tri godine od dana učinjene povrede. U konkretnoj situaciji primjenljiv je jednogodišnji subjektivni rok kod nesporne činjenice da je tužiteljica bila u radnom odnosu kod tužene za svo vrijeme utuženog perioda.

Time je tužiteljica kod isplate svake mjesečne plate iz utuženog perioda imala saznanje da nisu uplaćeni doprinosi, te da je time došlo do povrede njenih prava kao radnika jer od uplate doprinosa penzijsko invalidskog osiguranja direktno ovisi obim prava koja će ostvariti po tom osnovu (član 3. ZPIO). Zaštitu povrijeđenog prava tužiteljica je u sudskom postupku morala ostvariti unutar roka iz člana 118. stav 2. ZR.

Kod takvog činjeničnog utvrđenja, a imajući u vidu samo onaj dio zahtjeva koji je predmet revizije, pravilno drugostepeni sud zaključuje da je u pogledu ostvarivanja prava u sudskom postupku za naplatu utuženih potraživanja za period od 1.1.2011. godine do 31.7.2014. godine, nastupila prekluzija. Prekluzijom su obuhvaćena sva prava radnika, tj. ne samo pravo da zahtjeva isplatu plate, regresa, zimnice ili drugog priznatog novčanog potraživanja, tako i pravo da zahtjeva uplatu doprinosa na platu, već i pravo zaštite od nezakonitog otkaza ugovora o radu. Prekluzija za razliku od zastarjelosti potraživanja vodi gubitku samog prava na sudsku zaštitu.

Pozivanje revidenta na odredbu člana 4. stav 2. ZPIO po kojoj prava iz penzijsko i invalidskog osiguranja (član 40. ZPIO) ne zastarjevaju, ne dovodi u sumnju pravilnost pobijane odluke jer se ta prava ostvaruju u upravnom, a ne sudskom, postupku.

Temeljem odredbe člana 248. ZPP odlučeno je kao u izreci.

Predsjednik vijeća:
Tanja Bundalo

Za tačnost opravka ovjerava
rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podraščić